

LIMBAŽU APKĀRTNES ZALĀ ROTA

VĒSTURISKIE PARKI, STĀDĪJUMI, ALEJAS, DIŽKOKI

www.limbazi.lv

Limbaži rajona teritorija – 2580 km²,
iedzīvotāju skaits ~ 40 000 iedzīvotāji.
70 % no Limbaži rajona aizņem Ziemeļdzemes
biosfēras rezervāts, kas ir viena no
490 UNSECO programmas “Cilvēks un biosfēra”
vispasaules tīmekļ teritorijām.

Mežs sastopami gandrīz visi mežu augšanas
apstākļu tipi. Valdošās koku sugas: bērzs – 41%,
priede – 28%, egļe – 20%.

Lielākie mežu masīvi atrodas gar šoseju *VIA Baltica*.

i Maršruti un ekskursijas pa Limbaži rajonu –
gide **Daina Čakste**
Tār. +371 29455387

i **Limbaži TIC**
Limbaži, Burtnieku ielā 5
Tār. +371 28359057
E-pasts: limbtic@apollo.lv

Ievads

Latvijas vēsturiskie parki ir parki, kas veidoti pie muižnieku dzīvojamām ēkām, ievērojot tajā laikā valdošās modes tendences. Šie parki ir ne tikai dabas objekti, bet arī kultūras pieminekļi.

Latvijas muižu un dārzu sākums attiecināms uz 16. gs. beigām, kad, pēc Livonijas ordeņa sabrukuma, Latvijā sāka veidoties muižas centru apbūve. Latvijas vecie parki veidoti ne vēlāk par 1914. gadu pie bijušajām muižām. Vecākie parki Latvijā veidoti jau 17. gs. Daļa šo parku izpostīti 17. un 18. gs. karos. Apmēram līdz 18. gs. vidum parkus veidoja pēc itāļu vai franču regulāro parku parauga. Itāļu un franču stila parkus sauc par regulārajiem parkiem. 18. gs. Anglijā rodas ainaviskais jeb brīvais parku stils. Ainavu parkos koki nav un nedrīkst būt cirpti, bet ūdeņiem jābūt tikai dabiskas formas krastiem. Regulāro parku Latvijā saglabājies maz.

Jebkurš kaut nedaudz saglabājies muižas dārzs vai parks, kura struktūra vēl ir nojaušama, raksturo aizgājušā laika dārzu mākslu. Par kultūras mantojumu uzskatāms katrs kaut cik saglabājies muižas dārzs vai parks, neatkarīgi no tā, vai tas ir ieskaitīts kultūras mantojuma kategorijā.

Šis informatīvais buklets izveidots domājot par Latvijas dabas krāšņumu un kultūrvēsturisko objektu likteni. Daudzviet parki un apstādījumi ir neopti un aizauguši, tāpēc arī šis buklets varētu būt kā aicinājums apskatīt to, kas mūsu rajonā ir saglabājies no agrākā spožuma un varbūt kādam radies vēlme ko darīt lietas labā.

Koku mērīšana

Kādi ir dižkoka kritēriji?

S. Saliņš par dižkoka kritēriju noteica stumbra apkārtmēru. Dižkoka resnumu mēra, meklējot tievāko vietu starp zemi un krūšu augstumu (1,3 m no zemes). Ja resnais koks aug uz kraujas nogāzes, tad mērīšanas augstums 1,3 m tiek skaitīts no kalna puses. Tas nozīmē, ka šādu dižkoku bez kāpņu vai nūjas palīdzības nemaz nevar izmērīt. Jāraugās, lai mērļenta neveidotu kūkumus, bet ietu perpendikulāri stumbra asij pa tievāko vietu.

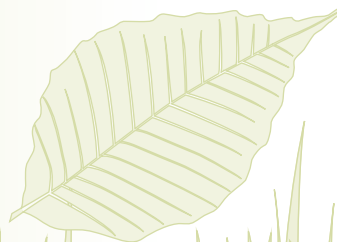
Svarīgi ir uzrādīt, cik augstu dižkoks saglabā savu stumbra resnumu. Ja koka stumbrs 1,3 m augstumā vai zemāk sadalās divās starās, tad katra stara jāmēra atsevišķi.

Cits nozīmīgs parametrs ir koka augstums. Grūti ir klajumā augošiem kuplajiem kokiem noteikt pareizo augstumu. Jo kuplāks ir koka vainags, jo lielāka iespēja kļūdīties. Bezlapu periodā ir labākas izredzes iegūt precīzu rezultātu – tad ir iespējams vizēt caur vainaga sānu zariem uz koka galotni pret stumbra asi. Kuplo dižkoku vainaga forma, cenšoties, lai attālums būtu pēc iespējas lielāks, jānovērtē un jāuzskicē divos savstarpēji perpendikulāros virzienos.

Vēlams izmērīt arī dižkoka vainaga projekciju.

Katram ir iespēja kļūt par kāda Latvijas kuplākā koka atklājēju. Nevajadzētu kautrēties izjautāt vietējos iedzīvotājus par dižkoku vēsturi – īsteniem savas zemes saimniekiem ir lepnums un prieks pastāstīt par sava novada, savas zemes pieminekļiem, kā arī uzzināt no neatkarīga vērtētāja spriedumu par pieminekļa nozīmību. Ap veciem, lieliem kokiem parasti ir vijušies arī seni, lieli notikumi.

1977. gadā Latvijā bija 817 valsts aizsardzībā ņemto dižkoku. 1986. gadā – 1530. Bet tālākā nākotnē, kad būs rūpīgi pārbaudīti visi iespējamie Latvijas dižkoki, to skaits var pārsniegt pat 10 000.

Lēdurgas pagasts

2 **Zaļā birzs.** Lielākā Veimutpriežu audze Latvijā – 2 ha. Atrodas pie ceļa Lēdurga–Igate 1,5 km no Lēdurgas centra ceļa labajā pusē. Ierīkota pirms apmēram 110 gadiem 19. gs. 90. gados barona Kampenhauzena laikā. Tas ir meža kvartāls ar svešzemju skuju koku stādījumiem. Te starp vietējām koku sugām aug balzāma lapegles, Krievijas lapegles, Veimutpriedes, Reinzemes priedes, Benksa priedes. Pēc zinātnieku atzinuma, šī Veimutpriežu audze ir ļoti vērtīga un Latvijas apstākļos viena no lielākajām un veselīgākajām.

1 **Lēdurgas dendroparks.** Tas ir viens no bagātākajiem parkiem Latvijā. 10 hektāros ieadzēts vairāk nekā 1000 dažādu sugu, varietāšu un formu koku un krūmu. Parka radītājs un veidotājs dārznieks A. Janītens 2003. gadā saņēma apbalvojumu – Triju Zvaigžņu ordeni. Šobrīd dārznieka darbu turpina K. Treija IJ (Tālr. 29432663). Vasarā parku kā plenēra un prakses vietu izmantojuši Rīgas Amatniecības vidusskolas audzēkņi. Parks papildināts ar dažādiem amatniecības darinājumiem. 2000. gadā Amatniecības vidusskolas audzēkņi uzdāvināja koka skulptūru grupu – Lāču ģimeni. Lēdurgas dendroparku kā savu prakses vietu vasarās izmanto Lauksaimniecības universitātes studenti un Bulduru dārzkopības skolas audzēkņi.

Vidrižu pagasts

3 Vidrižu pils un parks. 19. gs. Vidrižu muiža piederēja barona fon Budberga dzimtai. Pils celta 1870. gadā, barons tajā dzīvojis pa vasarām. No 1925. gada pili darbojas Vidrižu pamatskola. Pie pils ir parks – 12,04 ha. To 19. gs. sākumā ierīkojis barons Budbergs. Parks atrodas ap ezeru. Tā ziemeļu puses krasts ir stāva nogāze. Pils A nogāzē ar akmeņiem nostiprināta terase, no kuras atklājas skats uz Lēdurgas ceļu. Parka R daļa daļēji saglabājies regulārais plānojums. Šeit uzcelta skolas sporta zāle un ierīkots sporta laukums. Parka ainaviskā daļa ar atsevišķām lapeglēm, liepu un lielām spireju grupām atrodas ap Dzirnavezera. D no parka, pāri ceļam Vidriži–Lēdurga, atrodas nekopts meža parks ar vietējām koku sugām. Parkā ietilpst arī Dzirnavezers – 2,1 ha. Parks ap skolu un sporta laukumu ir kopts. Pārējā parka daļa aizaug. Parkā ir vietējās koku un krūmu sugas – egles, priedes, kļavas, bērzi, ozoli un arī eksotu sugas. Aug Eiropas lapegle, Ledebūra lapegle, Tatārijas kļava, pelēkais riekstkoks. Ap ezeru parkā iestaigātas takas un taciņas.

4 Biriņu pils un parks. Biriņu pils celta 1857.–1860. g. grāfu fon Pistolkorsu dzimtai. Pili neogotikas stilā projektējis Rīgas arhitekts V. F. Hesse, tā bijusi modernākā historisma pils Vidzemē. Biriņu pils kultūrvēsturiskajā ansambli ietilpst arī 19. gs. veidotais parks un meža parks ar eksotisku sugu stādījumiem, mākslīgi veidotais Biriņu ezers, kapenes (1814.) ūdensdzirnavas, pārvaldnieka māja, zirgu stalli un citas ēkas. Senākā parka daļa ir Priežkalna parks ar Sēru aleju un kalnā iebūvētām dzimtas kapenēm. Jaunāks un ievērojami plašāks ir Mežaparks jeb Emilijas parks. Te pēdējos gados uzbūvēts jauns paviljons un netālu uzstādītas koka skulptūras. Pils tuvumā atrodas Ainavu dārzs ar Milestības ozolu, (stumbra apkārtmērs ir 4,64 m), pils priekšā – regulārais terasveida dārzs ar paviljonu ezera krastā. Pirmie stādījumi parka izveidošanā veikti reizē ar pils būvniecību ap 1860. gadu. 19. / 20. gs. mijā Biriņu parku pārprojektējis V. M. A. Engelhart. (Tālr. 64066316, 29416661)

Skultes pagasts

5

5 Skultes muiža un parks. Skultes muiža dibināta 16. gs. pirmajā pusē. No 17. gs. 80. gadiem Skulte kļuva par Šulcenu dzimtas īpašumu. Pēc Ziemeļu kara tika uzcelta grezna pils, vārti ar torni, izveidots plašs parks un uzbūvētas mūra saimniecības ēkas. 1767. gadā Skulti ieguva Rīgas virsmācītājs Martins Andreass fon Reisners, kura pēcnācēju īpašumā muiža bija līdz 1870. gadam. Šajā laikā muiža un parks bija nolaisti, jo to uzturēšana prasīja daudz līdzekļu. 1870. gadā muižu savā īpašumā ieguva baroni Freitāgi-Loringhofeni. Šī dzimta apdzīvoja jaunu, modernāku, Reisnera laikā celtu koka ēku (1739. g). Tā bija izbūvēta starp klēti un stalli. Šis kungu nams nopostīts Pirmā pasaules kara laikā. Skultes muižas ansamblis sastāvēja no klēts, staļļa, graudu kaltes, ratnīcas, kalpu saimes un pārvaldnieka mājām. Padomju laikos pārvaldnieka mājā bija ierīkota pienotava, bet citās ēkās – mehāniskās darbnīcas un zāgētava. 2004. gadā pārvaldnieka māja ar ES un Latvijas valsts līdzfinansējumu tika renovēta un tajā ierīkots senlaicīgs viesu nams ar modernām ērtībām. Muižas teritorijā ir 7 ha liels parks ar simtgadīgām liepu, ozolu un ošu alejām, neliels kanāls. Parkā aug vairāki dižkoki: ozols, kura apkārtmērs ir 5 m; 20 m no Saulkrastu–Limbažu ceļa otrs ozols, kura apkārtmērs ir 5,60 m. Vēl 70 m no Skultes muižas uz A atrodas Kaupiņu ozols, kura apkārtmērs savukārt ir 5,64 m. Parka centrālā daļa ir sakopta.

Liepupes pagasts

7

7

6 Ozoli pie Minhauzena muzeja. Pretī Minhauzena muzejam meža malā aug 3 lieli ozoli:
Resnais ozols – p= 6,56m un h= 27m
Garais ozols – p = 5,74 m un h= 31 m
Dobumozols – p = 4,86 m un h= 28 m

6

7 Liepupes muiža un parks. Liepupes muižas ēka celta 1751. gadā un no 19. gs.vidus vēl saglabājusies lielā kalpu māja, vāgūzis un pārvaldnieka māja. Pati pils ēka ir nekopta, tas ir privātpašums, notiek remonta darbi. Liepupes muižas parka platība ir 1,7 ha. Pašreizējos stādījumus veidojis dārznieks A. Vinters 1890. gados – muižas īpašnieka Zengera-Erbena laikā. Pils priekšā parkam regulārs plānojums, tāds bijis arī aiz pils – ar plašu zālienu, kādreiz cirtām liepu rindām un četrstūri aiz lauces. Vēlākajos gados parks ainaviski pārveidots un papildināts ar koku un krūmu grupām. Parks ir nekopts. Parkā aug vietējās un svešzemju koku un krūmu sugas. DR stāvā nogāze uz diķi aizaugusi ar vietējām koku sugām. Parkā aug dižkoki – ozols ar apkārtmēru 5,20 m un augstumu 25,5 m, parastais osis ar apkārtmēru 4,30 m un augstumu 17 m. Ārpus parka teritorijas uz DA ap 700 m aiz pils Liepupes labajā krastā aug dižozols – Milestības ozols ar apkārtmēru 6,68 m un augstumu 22 m.

Viļķenes pagasts

8 Vālodžu dižozols atrodas 2,1 km garā Ķirbižu izziņas takā pie Ķirbižu meža muzeja un tā stumbra apkārtmērs ir 6, 5 m.

9 Āsteres muiža un parks. Atrodas Āsteres ezera krastā, kas ir ap 3,3 km garš un 0,5 km plats ezers ar 3 salām. Zviedru laikos šī vieta ietilpa Limbažu pilsnovadā, ko 1621. gadā Zviedrijas karalis Gustavs Ādolfs uzdāvināja Rīgas pilsētai. No 1690. līdz 1796. gadam muiža bija Hastferu dzimtas īpašums un no viņu uzvārda arī radies muižas nosaukums. Pie muižas kungu mājas saglabājies parks, kura lielākā vērtība ir 7 Polijas lielčiekuru lapegles, kuru stumbru apkārtmērs pārsniedz 2,5 m. Apmēram 30 metrus uz Z no muižas ēkas aug arī liepa – dižkoks, kura apkārtmērs ir 4,56 m un augstums 30,6 m. Āsteres muižas ēkas un parks pašlaik ir privātīpašums.

Limbaži

10

10 Vienības parks. Parks aizņem 1,9 ha, atrodas starp Rīgas un Parka ielām. Parks pilsētnieku atpūtas vajadzībām atklāts 1892. gadā. Tajā bijuši sporta, deju un spēļu laukumi, estrāde un paviljoni. 1939. gadā nodegušā paviljona vietā uzcēla jaunu ēku, ko nosauca par Vienības namu. Padomju laikos tas kalpoja kā kinoteātris, bet 1999. gadā ēku izremontē Ausekļa Limbažu teātra aktieri un pilsēta iegūst Teātra māju. Pie Teātra mājas apskatāma tēlnieces O. Šilovas statuja "Bučotāji", ko pilsētai 2003. gadā dāvināja konkursa "Dziesma manai paaudzei" uzvarētāja limbažniece Paula Ķiete. Laikā no 1996. līdz 2001. gadam parkā tika izvietotas tēlnieka Kārļa Baumaņa dāvētās skulptūras.

Limbažu pagasts

11 Nabes muižas parks. Nabe 14.gs.minēta kā arhibīskapa pils, no kuras saglabājies tornis. Vēlāk, 17.gs., tajā atradies klosteris. Tam blakus uzbūvēta jaunā muižas pils. Nabes muiža 19. gs. piederēja fon Ziversu (Sieversu) dzimtai. Nabes muižas parks ir 2,8 ha liels. Parka vecākā daļa, kādreiz ar regulāra plānojuma iezīmēm, atradusies uz D no kungu mājas. Tagad parks aizaudzis, sākotnējais plānojums izzudis. D daļā ir aizaudzis diķis, kura krasti apauguši ar vietējo koku sugām un grupu stādījumu atliekām. Parkā vecākie stādījumi saglabājušies no 18.gs beigām un 19.gs sākuma. Tie ir ozoli un viksnas. Parks ir nekopts, aizaudzis. Muižas komplekss ar saimniecības ēkām ir privātipašums. Pati muižas dzīvojamā ēka ir nekopta un pamesta.

12 Ozolkalnu ozols. Tas atrodas pie Ozolkalnu mājām, pļavā. Tā stumbra apkārtmērs- 6,6m un šis ozols arī ir iekļauts kultūrvēsturiskā izziņas takā „Lādezers”.

13 Nabes Sibīrijas ciedrupriežu stādījumi. Stādījumu platība ir 0,15 ha. Tas ir valsts aizsargājams dendroloģisks stādījums Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā. Tas stādīts 20.gs. 20-tajos gados. Priedes labi redzamas no attāluma kā tumša skuju koku audze. Pašreiz saglabājušās 9 ciedru priedes. Šī audze un arī Nabes muižas komplekss ir iekļauta kultūrvēsturiskā izziņas takā „Lādezers”, kuru veidojuši Lādezeras pamatskolas skolnieki un skolotāji ar Limbažu rajona padomes un Baltijas Amerikas partnerattiecību projekta finansiālo atbalstu. T.64055643, 64055631.

Umurgas pagasts

14 Augstrozes muiža un parks. Augstrozes muižas dzīvojamais nams celts 18. gs. beigās vai 19. gs. sākumā fon Meierdorfu dzimtai. Muižas kalpu mājā darbojusies 1852. gadā dibinātā Augstrozes pagastskola. 1896. gadā četru klašu pamatskolai uzcelta jauna ēka. 1940. gada sākumā skola pārcelta uz Augstrozes muižu. 1961. gadā skolā mācījās tikai 17 skolēnu un to pievienoja Umurgas pamatskolai. Pašlaik Augstrozes muižas ēkā iekārtoti vairāki dzīvokļi. Pie Rozēm (tā tagad sauc muižas kungu māju) atrodas muižas parks – 15,04 ha. Parka R daļa veidota regulārā plānojumā, ar kādreiz cirptu koku rindām, alejām un lapenēm, mūsdienās, ierīkojot aplokus, gandrīz pilnīgi izpostīta. Parka Z un ZR daļā – meža parks. Parka apstādījumu pamatā vietējās sugas – daudz kļavu, ozolu un liepu, kā arī egles, āra un purva bērzi, oši, gobas un lapegles. Stādītas 4 vietējās rožu sugas. Ir sastopamas arī dažas eksotu sugas. Parks ir nekopts, aizaudzis, šur tur vēl redzamas kādreizējo celiņu vietu aprīses un ir iestaigātas vairākas taciņas. Uz muižu no abām pusēm ved lapegļu alejas.

16 Augstrozes lapegļu stādījumi atrodas netālu no Augstrozes muižas aiz diķa, ir ap 0,5 ha lielā platībā. Tā ir viena no skaistākajām lapegļu audzēm Latvijā. Šīs lapegles ir ap 150–160 gadus vecas, lielākoties garākas par 40 m.

17 Neikena ozols aug Augstrozes viduslaiku pilskalna D nogāzē un tam ir 4,20 m liels apkārtmērs.

15 Lapegļu aleja no Augstrozes baznīcas uz kapsētu ir ap 2 km gara un stādīta ap 1830.–1840. gadu.

18 Jāņa Mārtiņa ozols atrodas ap 100 m uz A no Augstrozes baznīcas uz saliņas diķī. Tā apkārtmērs ir 4,60 m.

Brīvzemnieku pagasts

19 Puikules muiža un parks. Puikule dokumentos minēta jau 13. gs. Puikules muiža piederējusi vairākām dzimtām, līdz 18. gs. to savā īpašumā ieguva baronu fon Klotu dzimta, kurai šī muiža piederēja sešas paudzēs līdz pat 1918. gadam, kad pēdējais Puikules muižkungs Vilhelms Reinholds fon Klots aizbrauca uz Vāciju. Pēc tam apmēram 20 gadus Puikules muiža netika apdzīvota, līdz 1938. gadā to nodeva Puikules pagasta pārvaldījumā, bet muižas kungu mājā ierīkoja skolu, kas tur atrodas joprojām. Puikules muižas pils celta neogotikas stilā ar interesantu ķieģeļu pielietojumu un monumentālu torni. Pie pils ir 4,9 ha liels regulāra itāļu stila parks, kas pārveidots naturālistiskā ainavu parkā. Parku sāka veidot barons fon Klots 18. gs., tā ierīkošana turpinājās līdz pat 20. gs. Pils priekšlaukums ir regulāra plānojuma ar koptiem zālieniem un celiņiem. Pārējā parka daļā ir brīva plānojuma koku stādījumi ar nelielām laucītēm. DR daļā – sporta laukums, R daļā – dīķis. Parks pielāgots skolas vajadzībām. Stādījumu pamatā ap 23 vietējās koku sugas, daudz liepu un ozolu, arī egles, kļavas, oši, viksnas un gobas, skaisti lapegļu stādījumi. Sastopami arī atsevišķi eksotiski augi. Parks ir kopts, pamežs iztīrīts.

20 Ozolmuižas pils un parks. Iesākumā tajā saimniekoja senā Koskuļu dzimta. Tā piederējusi arī Korfiem un Ungerniem. No 1658. gada līdz 18. gs. otrajai pusei muižas īpašnieki bija Mengdeni dzimta. Muiža vairākkārt pirka un pārdota, līdz 1777. gadā tā nonākusi grāfa Georga Johanna Mellina īpašumā. Lepno kungu namu ar klasicisma stila fasādi un mansarda jumtu uzcēla 18. gs. 80. gados. Pils orientēta ar fasādi pret ezeru. Mellinu dzimta pili saimniekoja līdz pat 1939. gadam, kad grāfa ģimene aizbrauca uz Vāciju. Otrā pasaules kara gados vācieši šeit iekārtoja slimnīcu, bet nepaguva to izmantot. Pēc kara gados dažās pils telpās darbojās nespējnieku nams, pārējā daļa ilgstoši netika izmantota. No 1952. gada Ozolu muižā darbojās lauksaimniecības skola, bet no 1993. gada – Ozolu pamatskola. Pie pils daļēji saglabāties 18. gs. beigās veidots regulāra plānojuma parks, tā platība – 3,9 ha. Stādījumu pamatā ir ozoli un liepas, no kurām daudzi sasnieguši dižkoku apmērus. Ir arī eksotu sugas. Parks ir kopts, akmeņi žogs atjaunots. Ozolu muižas parka centrālās daļas kompozīcija bijusi simetriska, sadalīta nogabalos ar taisnos leņķos krustojošos celiņu tīklu. Ģeometriskā plānojuma parka daļu aptvēris koka žogs, kura iekšpusē pa parka perimetru vedis vienīgais cirta dzīvžoga ietvertais celiņš. Pārējā parkā bijušas stādītas gan koku rindas, gan atsevišķi kompozicionāli savstarpēji saistītas vai arī nesaistītas koku grupas. Kad ap 1890. gadu Ozolu muižas pili uzcēla piebūvi, parka centrālās daļas plānojumu pārveidoja, izjaucot celiņu tīkla simetriju. Vēlāk parkā vairākkārt mainītas celiņu vietas, tā sākotnējo plānojumu var atšifrēt tikai pēc veciem zīmējumiem un atsevišķām detaļām. Pašlaik centrālajā daļā ap pili saglabājušās parka regulārā plānojuma iezīmes.

Pāles pagasts

21

21 Ārciema muižas parks. Ārciema muiža izveidota zviedru laikos un 1630. gadā zviedru karalis Gustavs Ādolfs to apstiprinājis kā patstāvīgu zemes īpašumu. Ārciema muiža laika gaitā piederējusi vairākām dzimtām. Īpašnieki bijuši baroni Tizenhauzeni, no 1740. gada tā piederēja Mengdeni dzimtai, no 1828. g. līdz 20. gs. sākumam – grāfu Mellinu dzimtai. Pēdējais muižas īpašnieks bijis Bernds Mellins. Pastāv nostāsts, ka muižas dzīvojamās mājas te nekad nav bijis. Vispirms uzceltas saimniecības, ražošanas un kalpu mājas, izveidots parks un visbeidzot tikuši sagādāti materiāli kungu dzīvojamai mājai. Parkā pie ezera atrodas 20. gs. 30. gados celtais tautas nams, kas kolhoza laikos izmantots kā kantoris, te bijis arī pasts un kultūras nams, pašreiz šī ēka pa daļai pamesta. Vēl te darbojas bibliotēka, taču ēkai diezgan nožēlojams skats. Tautas nams esot uzcelts no būvmateriāliem, kas isi pirms pirmā pasaules kara bijuši sagādāti pils celtniecībai. Ārciema parks stādīts laika posmā starp 1902. un 1914. gadu. Šis ir viens no visjaunākajiem muižas parkiem Latvijā. Pašlaik parks ir aizaudzis, nekopts. Tas ir ainavu parks dzirnavezera krastā – 8,1 ha liels, ar 21 vietējo un 37 svešzemju koku un krūmu sugām. Savdabīgākās ir pelēkais valrieksts, Sibīrijas baltegle, Tatārijas kļava, parastais etiķkoks, sarkanais plūškoks un c. Parka reljefs ir līdzens, viegli nolaidens pret ezeru. Stādījumu pamatā daudz liepu, kā arī ozols, kļava, viksna un osis. Parkā ir dižozols (apkārtmērs 6,7 m) un veca, efektīva izskata Kanādas egles, kas iestādīta viena pati paaugstinātā vietā. Padomju laikā galvenā laucē bija sporta laukums un tur notika arī zaļumballes. No muižas ēkām saglabājusies 19. gs. celtā klēts.

22 Drieliņu pusmuiža un parks. Drieliņu pusmuiža radusies 17. gs. un iesākumā piederējusi Hastferu dzimtai, taču vēlāk nonākusi fon Ostensakenu īpašumā. No 1847. gada to saimnieki bijuši fon Fegezaki. Šīs muižas nomnieks no 19. gs. bijis Rikveilis. Pie viņa meitām no 1892.–1893.g par mājskolotāju strādāja toreiz maz pazīstama dzejniece Aspazija. Drieliņmuižā tapusi viņas luga “Zaudētās tiesības”. Muižas ēka celta 19. gs. pirmā pusē, gadu gaitā tā pārbūvēta. 1920. gados muižā iekārtoja doktorātu, kurš šeit darbojās līdz pat 1968. gadam, tāpēc muižas ēka ieguvusi nosaukumu “Doktorāts”. Šai ēkai ir interesantas, kokgriezumā izstrādātas durvis. Parks ir 4,1 ha liels un, iespējams, ierīkots 19. gs. sākumā īpašnieka E.K. fon Fegezaka laikā. Tas ir neliels parks ar apmēram 15 vietējām un ap 11 svešzemju koku un krūmu sugām. Pa perimetru stādītas liepu rindas. Centrālajā parka daļā – liela lauce. Visā teritorijā ir lielas liepu grupas. Parks un arī muižas ēka ir privātipašums un apmeklējams ar īpašnieka atļauju.

23 Maija birzs. Atrodas Svētupes labajā krastā, ir 1,6 ha liela. 1935.gada pavasarī pie tagad jau bijušā Pāles pagastnama, kurš uzcelts 20. gs. sākumā, Meža dienās skolēni kopā ar aizsargiem iestādīja bērzu, liepu un ozolu birzi, kuru vēlāk nosauca par 15. maija birzi. Vēlāk to pārdēvēja vienkārši par Maija birzi, bet padomju laikā nosauca par Jaunatnes parku. Te, pašā Svētupes krastā,

aug viens no Pāles pagasta dižākajiem ozoliem, kura stumbra apkārtmērs ir 6,8 m. Birzi kādreiz atradusies arī estrāde un deju grīda. Netālu no dižozola, Svētupes labajā krastā atrodas Lāču ala. Pēc nostāstiem tā senāk bijusi upurāla, tagad ir aizbirusi un grūti pieejama.

Katvaru pagasts

24 Katvaru muiža un parks. Muižas pils ēka ir valsts nozīmes aizsargājams arhitektūras piemineklis. Vēstures gaitā no 14. gs. muižai ir bijis daudz saimnieku. Tā piederējusi gan Mengdenam dzimtai, gan Kampenhauzenam dzimtai, gan arī citiem īpašniekiem. Kāds no daudzajiem muižas saimniekiem 18. gs. uzcēla diezgan plašu un greznu kungu namu. No 1806. gada muižu īpašumā iegūst Kristians fon Cimmermans. Viņa laikā modernizēta kungu dzīvojamā ēka, apmūrējot ar sarkanajiem ķieģeļiem un virs jumta izbūvējot austrumniecisku tornīti. Pēdējais muižā valdīja barons Zommers (1824.–1920.). Katvaru muižas ēkā ilgu laiku bija skola. 1920. gadā pili tika izvietota sešgadīgā pamatskola, bet no 1945. līdz 1958. gadam septiņgadīgā pamatskola. Līdz 1972. gadam pamatskolas bērni mācījās paralēli ar 1959. gadā izveidotās Katvaru speciālās internātskolas audzēkņiem, pēc tam klases ar parasto mācību programmu likvidēja. Pašlaik speciālā internātskola iekārtojusi padomju laikā celtā ēkā, kas atrodas netālu no muižas dzīvojamās ēkas. Katvaru muižas pils no 2008. gada ir Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju Domes īpašums.

Pie muižas, ezera pusē, izveidots skaists regulāra itāļu stila parks ar speciāli veidotām terasēm. Parks piekļaujas Katvaru ezeram, kurš ir 1 km garš un apmēram 5 m dziļš. Pašlaik muižas parka kopplatība ir 22 ha. Parkā ir vietējas koku un krūmu sugas un ir arī ap 25 eksotiskām koku sugām. Muižas ēkas priekšā esošajā parādes laukumā apstādījumu vietā no 1970. gada tika iekārtots sporta laukums, bet viss pārējais parks ar kokiem un stādījumiem pamatā saglabāts to sākotnējā izskatā. Interesantas ir liepu alejas, no kurām pati grandiozākā ir augšējās terases 400 gadīgo, 4–5 m resno un līdz 40 m garo milzu liepu aleja. Neaizmirstamākais no visiem Katvaru parka stādījumiem ir liepu ziemeļu labirints ar ļoti īpatnēji veidotām liepām, caur kuru lapotni vasarās nav saskatāmas debesis. Te uzņemti skati kinofilmām “Tauriņdeja” un “Tās dullās Paulīnas dēļ”. Parkā, ezera krastā, netālu no internātpamatskolas, atrodas piemiņas zīme Katvaru pagasta represētajiem iedzīvotājiem. Akmeņi iekalti vārdi: “Es sapni par Dzimteni pagalvi likšu”.

24

25 Katvaru „Stirnu” dendroloģiskie stādījumi. Tas ir regulāra plānojuma parks – 2,2 ha ar 38 eksotiskām koku un krūmu sugām. Stādījumu veidošanu 1920. gadā sācis Alfrēds Vītols (1878–1945), kurš bijis viens no ievērojamākajiem hidrotehniskās zinātnes pārstāvjiem Latvijā, inženierzinātņu doktors, Latvijas Universitātes profesors. 1920. gadā “Stirnu” mājas un zeme piešķirta īpašumā A. Vitolam un 1932. gadā uz vecajiem pamatiem uzcelta vasarnīca “Stirnas”. 1944. gadā A. Vītols devās trimdā uz Zviedriju, miris un apglabāts Upsalā. Parka kopšana tika atjaunota 1963. gadā, kad uz “Stirnu” mājām pārcēlās Katvaru mežniecība. No jauna iestādīja 24 koku un krūmu sugas, atjaunoja un papildināja celiņus. Toreizējā mežziņa R. Trasuna vadībā izkopa parka ainavu. Te aug divi dzeltenie bērzi, Amūras korķa koks, vienkrāsas un Kaukāza baltegles. Pēdējos gados ļoti daudz šī parka sakopšanā darījuši Katvaru speciālās internātskolas audzēkņi un skolotāji. Ir sakopti celiņi, pie kokiem piestiprināti dēļi ar nosaukumiem, kurus darinājuši paši audzēkņi. Pašreiz Stirnu mājas un zeme ir privātipašums.

26 Ķaukuļu grava. Gleznains apvidus ar dziļu gravu, kur uzstādīnāts neliels ezeriņš un izkopta ozolu audze. Te gravas malā atradās Ķaukuļu mājas, kas kādreiz piederēja Drieliņu pusmūižas nomniekam Rikveilim. Pie viņa par mājaskolotāju no 1892. līdz 1893. gadam strādājusi dzejniece Aspazija. Dzejniece labprāt sēdējusi laivā un raudzījies ezera ūdenī. Pie lielā akmens gravas malā viņai bijusi tīkama atpūtas vieta. Te sacerēts pazīstamais dzejolis “Mēness starus stīgo”. Ķaukuļu grava ir privātipašums un apmeklējumu var pieteikt pa tālruni 64050524.

27 Katvaru ceļa ozolu aleja. Tā ir ap 1 km gara aleja Katvaru ezera galā.

Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju

28 Zvejnieku parks. Tas ir 13,5 ha liels. Atrodas Salacgrīvā, blakus Salacgrīvas vidusskolai, jūras krastā. Parks ir sporta un atpūtas komplekss, kas veiksmīgi ieprojektēts apkārtējā ainavā un kurā ir viens no labākajiem stadioniem Latvijas provincē un brīvdabas estrāde ar 5000 skatītāju vietām. Te katru gadu jūlijā notika Zvejnieku svētki, bet no 2001.gada - Jūras svētki. Populāri pasākumi ir sporta svētki un dažādas spartakiādes, kur piedalās līdz pat 1500 sportot gribētāju. Pludmales zonā izbūvētas gājēju laipas pāri kāpām un ar pinumiem nostiprināti kāpu vaļņi. Šī ir iemīļota pilsētnieku atpūtas vieta. Te ir arī vietas, kur uzcelt teltis un novietot transportu. T. 26407133.

29 Dabas parks Salacas ieleja atrodas Limbažu un Valmieras rajonā, ietver Salacas upi no Salacgrīvas līdz Mazsalacai un abu krastu upes ieleju ar kopējo platību 6127 ha. Sākotnēji, 1977. gadā, 53,2 km² platībā tas dibināts kā Salacas kompleksais liegums. ES valstis ir apņēmušās izveidot kopīgu aizsargājamu teritoriju tīklu ar nosaukumu *Natura 2000*. Kopš 2004. gada arī Latvija izveidojusi savu daļu no šī tīkla, kas veidots no esošajām īpaši aizsargājamām teritorijām, pievienojot arī jaunas. Teritoriju izveidošanas pamatnosacījums ir visā Eiropā retu un apdraudētu augu un dzīvnieku sugu un to dzīvesvietu aizsardzība. Limbažu rajonā šajā parkā ietilpst Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju – 1195 ha, Ainažu pilsēta ar lauku teritoriju- 844 ha, Staicele ar lauku teritoriju – 2108 ha. Salacas krasti bagāti ar smilšakmens atsegumiem 5–15 m augstumā. Bieži šajos atsegumos izveidojušās alas. Ielejas krasti noauguši ar egļu un platlapju mežu, avoksnājos – melnalkšņu audzes, vietām – sausieņu pļavas. Viskrāšņākā Salacas ieleja Limbažu rajonā ir Viķu–Staiceles un Rozēnu–Mērnīeku posmā. Ainaviski ļoti krāšņi Salacas krasti ir Pietragu Sarkano klinšu rajonā un lejpus tiem, arī pie Mērnīeku krācēm. Ieleja raksturojas ar bagātu floru. No aizsargājamiem augiem var sastapt mežloku jeb laksi, atvašu saulrieteni, daudzgadīgo mēneseni, vairākas dzegužpirkstiņu sugas, bezdelīgactiņu. Upē bieži sastopama baltā ūdensroze.

30 Vecsalacas muiža un parks. Atrodas 4 km no Salacgrīvas Salacas upes labajā krastā, netālu no Annasmuižas dzelzsbetona tilta. No 19. gs. Vecsalacas muižas kompleksa saglabājušās vairākas saimniecības ēkas. Pati muižas ēka gājusi bojā pirmā pasaules kara laikā, saglabājušies ēkas pamati. 18. gs. Vecsalacas muižu savā īpašumā bija ieguvusi baronu Ferzenu dzimta. Barons Hanss Ferzens bija savdabīga un pretrunīga personība. Viņam bija viena no lielākajām mākslas darbu kolekcijām Vidzemē, bet viņš neprata organizēt un vadīt savas muižas saimniecisko dzīvi, un tā zemnieki, kā apgalvoja Garlībs Merķelis, kas dažreiz viesojās barona pili, isā laikā kļuva par visnabadzīgākajiem ļaudīm visā novadā. Ceļš no muižas centra veda pāri tiltam, ko greznoja statujas. Muižā bija ierīkotas mākslīgās pilsdrupas, kas tajā laikā piederēja pie modernās ainavu arhitektūras. Vērtēdams sevi kā mākslas cienītāju, Ferzens, atbilstoši savai gaumei, lika arī dzimtļaudīm dzīvot teatrālu dzīvesveidu. Tiem vajadzēja staigāt šveiciešu tautas tērpos, angļu jūrnieku formā vai kā citādi – atbilstoši barona iecerētām teatralizētajām situācijām, kuras tika spēlētas biežajiem muižas viesiem. Kad 1853. gadā Vecsalacas muiža tika pārdota Maksimiliānam Behāgelam fon Alderkronam, tā piedzīvoja uzplaukumu. Vecsalacas muižā no 1874. līdz 1889. gadam bērnu dienas kopā ar vecākiem pavadīja nākamais tēlnieks, Baumaņu Kārļa pieminēklā autors Gustavs Šķilters. Pie muižas atrodas 8,8 ha liels ainavu parks ar regulāru plānojuma elementiem. Parka malā, Salacas upes krastā, 1793. gadā uzstādīts kalņakmens pieminēklis barona Ferzena sunim. Parks stiepjas apmēram 600 m garumā gar Salacu, tā reljefs nolaidens, ar Salacas senleju. Parkā un gar Salacas krastu stādītas vietējās lapu koku sugas: liepas, ozoli, oši u.c. Ir arī ap 33 eksotu sugu stādījumu. Mūsdienās stādījumi nekopti, cietuši vētrās. Padomju laikā centrālajā daļā stādīts augļu dārzs ar klinteņu dzīvzogu, bet pie bijušās brīvdabas estrādes stādītas lapegles un citi skuju koki. Parka teritorijā iestaigātas taciņas gar Salacas krastu un pa parka vidu. Centrālā parka daļa, kas ieskauj Salacgrīvas mežniecību un Zaļmāju, kurā pašlaik ir dzīvokļi (kādreiz tās vienā galā bija arī neliels kultūras nams) ir sakārtota un sakopta.

31 15. Maija birzs. Birzs platība – 1 ha. Atrodas Salacas upes kreisajā krastā Salacgrīvas pilsētas teritorijā, Grīvas ielā, Salacgrīvas–Pociema ceļa labajā pusē, ap 300 m no tā. Šī bērzu birzs stādīta 1935. gada 15. maijā. Birzi ir dižakmens. Tā izmēri: augstums – 1,96 m, apkārtmērs – 11,4 m.

Staicele ar lauku teritoriju

Atrodas dabas parkā "Salacas ieleja"

32 Viksnu alas. Tās atrodas Salacas labajā krastā ap 3,5 km lejpus Staiceles tilta. Ala ietilpst Salacas ielejas dabas parkā. Viksnu alu pirmoreiz 1988.gadā mērijis un aprakstījis G. Eniņš, no kāda vietējā iedzīvotāja stāstītā secinot, ka Viksnu alas ieeja atvēršies tikai pēdējos gadu desmitos. Tomēr izrādās, ka ala bijusi zināma jau sen, tikai tās ieeja bija aizgruvusi. Pēc G. Eniņa mērījumiem alas eju kopgarums ir 36m, pie ieejas tā ir 2m augsta, alas priekšpusē var pārvietoties pilnā augumā. Pēc nostāstiem vietējie alu sauca par Zvejnieku Velnalu- pēc Zvejnieku mājām, kas bija te vistuvāk- vai vienkārši par Velnalu. 1999.gadā dažus metrus no Viksnu alas augstāk Salacas senlejas krastā tika atrakta jauna ala. Tomēr izrādās, ka arī šī ala bija zināma un tai bijis nosaukums. Pēc nostāstiem, alu virs Velnalas sauca par Āpšu alu, tajā kāda saimnieka suns iedzina iekšā āpsi. Pēc suņa reģām izklausījies, ka alas ir kādus 50 m dziļa. No tās alas āpsis izkašājis cara naudu. Kāds vietējais atradis dažas monētas, no kurām vecākā esot bijusi no 1874.gada. Iespējams, ka atrastās monētas kādreiz Āpšu alā tikušas ziedotas. Varbūt ziedošana notikusi arī Velnalā, bet ziedotais nav saglabājies, jo ala atrodas tikai dažus cm virs Salacas mazūdens līmeņa un tā katros palos applūst, aizskalojot iespējamus ziedojumus. Tomēr nekādos dokumentos nav ziņas par ziedošanas tradīcijām pie Zvejnieku Velnalas. Salacas krasta nogāze pie Viksnu alām ir krāšņa- te aug ozoli, liepas un pavasaros to rotā zilās vizbulītes.

33 Viķu muiža un parks. Atrodas 6 km no Staiceles Salacas kreisajā krastā. 19.gs. Viķu muiža piederēja baronu fon Mengdenam dzimtai. Muižas pils celta baronam A. fon Mengdenam 1890.gadā. Tā būvēta neogotikas stilā bez torņa, ar lēzenu jumtu, kas ēku padara tuvāku piepilsētas savrupnamu arhitektūrai. 1927.gadā šī ēka uzdāvināta A. Kirhenšteinam. Mikrobiologs te vasarās uzturējies līdz 1938.gadam. Kopš 1967.gada Viķu muižas kungu namā izvietojusies Ainažu bērnu psihoneiroloģiskā slimnīcas Viķu nodaļa. Pie muižas veidots parks- 2,5 ha un tas stiepjas kā šaura josla Salacas upes krastā aiz saliņas. Stādījumu pamatā ir vietējās koku sugas- kļavas, bērzi, egles, ozoli. Ir arī eksotu sugas: pelēkais valrieksts, garzviņu balzāmeģle, baltā apse, šķeltlapu liepas. Parks papildināts ar jauniem koku stādījumiem un tiek regulāri kopts. Parkā aug riekstkoks ar ievēriņas cienīgu apkārtmēru- 1,70m. Slimnīcas teritorijā parks iežogots ar sētu. Ir divas noejas uz Salacu. Viena- koka kāpnes pie Darba un rehabilitācijas centra ēkas, bet otra - no muižas laikiem saglabājušās akmens kāpnes slimnīcas teritorijā, kas ved uz ar akmens mūri nostiprināto Salacas krastu.

33

Aloja ar lauku teritoriju

34 Ungurpils parks. Parks ir 5,6 ha liels. Tas varētu būt stādīts ap 1750. gadu. Parkam ir raksturīgas ainaviskā plānojuma iezīmes, neregulāras lauces, ceļus ietver alejas. Dzirnavezera pusē parks terasēts. Stādījumu pamatā ir vietējās sugas – egles, oši, ozoli, liepas, bet ir arī eksotu sugas. Tur, kur šobrīd ir parks, bijusi lībiešu pils Perkile. Pilskalns vairs nav manāms, tā vietā 14. gs. sākumā būvēta Rīgas arhibīskapu vasaļa pils. Ir saglabājušās no laukakmeņiem celtā aizsargmūra paliekas pils vietas R pusē grāvja nogāzē. Spriežot pēc zemes pacēluma un grāvja kontūrām, pilsvietas DR stūrī bijis apaļš tornis. 17. gs. pils vietā izveidojās muiža. Vecās pils vietā cēla jauno muižas kungu māju un ierīkoja dārzu, kā rezultātā tika daļēji aizbērti vecie nocietinājuma grāvji. 1944. gadā vācieši atkāpjoties nodedzināja arī Ungurpils muižas pili. Parks piekļaujas Ungurpils dzirnavezera. Dzirnavezers izveidots uz Joglas upītes – 22 ha liels. Parks ar alejām, ozoliem, liepām, eglēm, ošiem, zirgkastaņiem, Eiropas lapegli, ezers ar peldošām salām un teritoriju tam apkārt iekļauts aizsargājamo dabas pieminekļu sarakstā un veido dabas kompleksu. Parks pašreiz ir sakopts, bet muižas ēkas, kas tajā atrodas, izpostītas. Parkā iekārtots neliels sporta laukums un brīvdabas estrāde.

34

34

Braslavas pagasts

35

35 Braslavas muīzas parks. Braslavas muīza izveidota 16. gs. un līdz 17. gs. tā piederēja Vālēnu dzimtai. 1672. gadā muīza tiek piešķirta Oksenšternu dzimtai, bet no 1780. gada Braslavas muīzā saimniekoja fon Kaumeru dzimta. Tieši viņu dzimtas laikā, ap 1800. gadu, uzcēla lielo kungu māju. Pilī bijušas 99 istabas. Tā tika nodedzināta kara laikā 1919. gadā, vāciešiem atkāpjoties. Pašlaik no tās saglabājušās tikai kāpnes un pils pamati. Pie pils tika izveidots 14,2 ha liels ainavu parks ar parka arhitektūru. Tajā bija divi no ķieģeļiem celti vārti ar gada skaitļiem: 1805. – uz galvenajiem parka vārtiem un 1885. – uz vārtiem otrpus ceļam, kas veduši uz ābeļdārzu ar 150 ābeļēm un diviem paviljoniem. Četrstūra kolonādes paviljona (19. gs. II puse) atliekas redzamas vēl tagad. Otru paviljonu, ar apgleznotu skārda jumtu, sagrāva virsū uzkritis koks, saglabājušās sienas un kolonas. Parkā aug unikāla balteglu kolekcija. Te vienkopus sastopamas 9 balteglu sugas – Sibīrijas baltegles, balzāma baltegles, ir vienkrāsas, Lova, subalpu un Frāzera baltegles. Divas no šīm sugām citos Latvijas parkos nav konstatētas. Parkā stādījumu pamatā ir oši, purva bērzi, lazdas, ir arī kļavas, ozoli un pilādži. Te var sastapt arī ap 11 svešzemju koku un krūmu sugas. Vētru postījumi ir bijuši par iemeslu vērtīgu koku bojā ejai. Vasarā Braslavas parkā zied krāšņās Mahagona vai Daugavas liliju audzes, kuras vietām vēl var redzēt Daugavas krastos. 2006. gada 21. oktobrī parakstīts līgums ar ANO Attīstības programmas projektu biroju Latvijā un Pasaules Vides fondu par iekļaušanas projektā “Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā”, un Braslavas parks tiek veidots kā demonstrācijas objekts. Pašlaik parka kopskats mainījies – izzāgēti nevērtīgie un bojātie koki, izcirstas atvases un krūmi. Sakārtoti centrālā daļā celiņi. Te ierīkota arī brīvdabas estrāde ar soliem un neliels sporta laukums. Parkā notiek Jāņu ieligošanas svētki, Braslavas pagasta sporta svētki un tradicionālais ikgadējais Limbažu rajona Jāņu ugunsmuču konkursa noslēguma pasākums.

36 Urgas muiža un parks. Urgas muiža piederēja Orgisu dzimtai no 1436. gada līdz pat 17. gs. Neilgu laiku 17.gs. muižā saimniekoja Cogi, bet no 1690. gada – Ungerni. 1757. gadā Urgas īpašnieki bija Kaumeru dzimta. Pēc 120 gadiem muiža piederēja fon Štādenam. Bijusī Urgas muižas kungu māja stipri pārbūvēta. Pirmās izmaiņas konsultēja arhitekts V .L. N. Bokslafs. Pēc muižas laikiem no 1926. līdz 1936.gadam Urgā bija Vilzēnu 2. pakāpes pamatskola ar 5.un 6. klasi. Pēc tam ēka 1949. gadā pārbūvēta aprīņķa invalīdu nama vajadzībām. 1970. gados tā zaudēja smailo torni vidū, slīpo jumtu, verandas, bet abi gali ir pagarināti un uzcelts otrais stāvs. Tagad te ir veco ļaužu pensionāts. Muižas ansamblī ir arī citas saimniecības ēkas: klēts, kūts un kalte. Ir saglabāties arī neliels ainavu parks ar vietējo koku sugu stādījumiem, pārsvarā ar liepām un ozoliem. Parks tiek kopts.

37 Vilzēnu muiža un parks. Vilzēnu muiža dokumentos pirmo reizi minēta 1672. gadā. Tā piederēja Zviedrijas karaļa kancleram Akselam Ēriksonam Oksenšternam. 17. gs. 30. gados muiža neilgu laiku piederēja grāfam Lēvenvoldem, tad to pārdeva Rumjancevu ģimenei. 18. gs. Vilzēni kļuva par patstāvīgu muižu, un no 1756. gada tajā saimniekoja Ziversu dzimta. 18. gs. pirmajā pusē celtais kungu nams līdz šodienai nav saglabājies. To noārdīja padomju laikos, vēl tagad ir saglabājušies ēkas pamati. No muižas laikiem Vilzēnos saglabājušās vairākas saimniecības ēkas un pārvaldnieka māja, kas var lepoties ar tagad Vidzemē reti sastopamām ieejas durvīm rokoko stilā. Ir saglabājies arī 5,62 ha liels muižas parks un dīķis. Stādījumu pamatā ir vietējās koku sugas – daudz kļavu un ošu, no kuriem veidota arī aleja, vēl aug egles, purva bērzi, liepas, gobas un citi koki. Te aug Latvijas lielākā Eiropas lapegle ar apkārtmēru 4,60 m un augstumu 33 m, vainaga projekcija – 200 m². Parkā aug vairāki dižkoki: liepa, kuras apkārtmērs ir 5,05 m, divi ozoli ar 5,67 m un 5,02 m lieliem apkārtmēriem. Parkā ir sastopamas arī dažas eksotu sugas. Pašlaik parkā novietota lauksaimniecības tehnika un parks ir nekopts.

Izmantotā literatūra

Enciklopēdija. Latvijas pagasti. AS Preses nams, 2002.

V. Antipovs, A. Zvirgzds. Latvijas PSR vecie parki. 1967.

R. Cinovskis, I. Janele, I. Skujeniece, A. Zvirgzds. Koki un krūmi Latvijas lauku parkos. 1974.

I. Janele. Vecie lauku parki. Dabas un vēstures kalendārs, 1981.

Limbažu muzejs, Limbažu rajona padome, Limbažu rajona vēstures skolotāji. Limbažu novada vēsture.

Latvijas Zinātņu akadēmijas vēstis, A daļa 5.–6. sējums 57. 2003.

I. Janele. Ārciema muiža un parks.

Limbažu rajona kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas materiāli.

Dabas retumu krātuve. Limbažu rajona dižkoki.

www.dabasretumi.lv

Informāciju apkopojā: Daina Čakste
Foto: Daina Čakste
Dizains: Anda Nordena (Dizaina studija "Autos")
2008

 Hipotēku banka

Izdošanu finansē
Limbažu rajona padome un
VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka"
projektu konkursa "Pilnveidojot sevi, dod citiem" ietvaros.